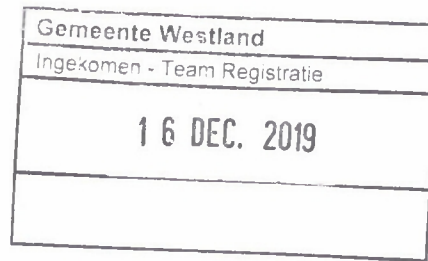

provincie **HOLLAND**
ZUID

Gedeputeerde Staten

Afdeling Bestuur
Bureau Bestuurlijke Zaken en
Toezicht

Postbus 90602
2509 LP Den Haag
070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
Zie verzenddatum links onder

Ons kenmerk
PZH-2019-719375835
DOS-2019-0004723
Uw kenmerk

Bijlagen

Gemeenteraad van Westland
T.a.v. de raadsgriffier
Postbus 150
2670 AD NAALDWIJK

Onderwerp
Financieel toezicht begroting 2020

Geachte raad,

In deze brief besteden wij aandacht aan uw begroting 2020. Ook bieden wij u informatie die wij voor u van belang achten, omdat die van invloed kan zijn op uw financiële positie. Naar aanleiding van ons onderzoek komen wij tot de volgende opmerkingen.

Toezichtregime begroting 2020: repressief toezicht

Uw begroting voldoet aan de criteria voor repressief toezicht. De begroting hebben wij daarom voor kennisgeving aangenomen. Desalniettemin maken wij ons zorgen om de ontwikkeling van de financiële positie van uw gemeente. Verderop in deze brief is dit nader toegelicht.

Wij verzoeken u om begrotingswijzigingen, die betrekking hebben op de begroting 2020, binnen twee weken na vaststelling ter kennisneming naar ons toe te sturen.

Aanbod

Hebt u vragen over de inhoud van deze brief, of andere vragen over de financiële positie van uw gemeente, dan zijn wij graag bereid deze schriftelijk te beantwoorden of een mondelinge toelichting aan u als raad te geven. Ook kunnen wij u aanbieden een financiële scan op te stellen, voor het geval u een beter inzicht wilt hebben in uw financiële huishouding. U kunt hiervoor via uw griffier contact opnemen met de provincie. In het kader van AVG regelgeving zetten wij de contactgegevens van de toezichthouder niet meer bovenaan deze brief, maar in plaats daarvan vermelden wij het algemene telefoonnummer van de provincie.

Doel van financieel toezicht

Financieel toezicht is gericht op het voorkomen dat een gemeente in een financieel uitzichtloze situatie komt die zij zelf niet kan oplossen. Met het oog hierop beoordelen wij vóór aanvang van het begrotingsjaar of voor uw gemeente repressief of preventief begrotingstoezicht geldt (zie artikel 203 van de Gemeentewet). Repressief toezicht is regel. Dit houdt in dat u uw begroting direct kunt uitvoeren. Wij hoeven uw begroting en de begrotingswijzigingen niet vooraf goed te

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag

Tram 9 en bus 65
stoppen dichtbij het
provinciehuis. Vanaf
station Den Haag CS is
het tien minuten lopen.
De parkeerruimte voor
auto's is beperkt.

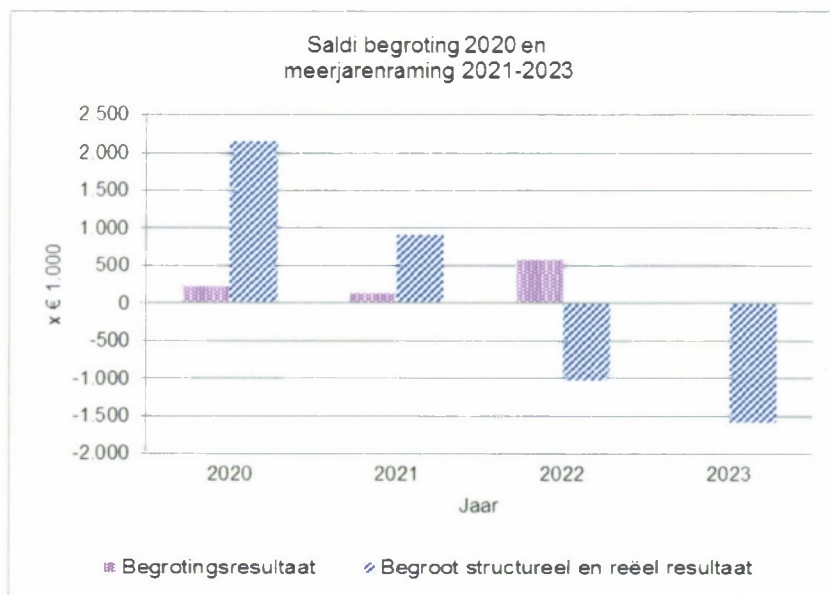

keuren. Preventief toezicht is uitzondering. Dit betekent dat de begroting en begrotingswijzigingen eerst nog door ons moeten worden goedgekeurd voordat u tot uitvoering kunt overgaan.

Structureel en reëel resultaat

Het begrotingsresultaat is het resultaat dat u in uw begroting heeft gepresenteerd in het overzicht van baten en lasten. Het begroot structureel en reëel resultaat is het begrotingsresultaat zonder incidentele baten en lasten en rekening houdend met reële en concreet onderbouwde ramingen. Op dit laatste baseren wij ons oordeel en het toezichtregime.

Dit leidt tot het volgende beeld, waarmee u voldoet aan de criteria voor repressief toezicht.

Wij gaan in ons oordeel uit van de cijfers:

- Exclusief het nog niet concreet ingevulde deel van de maatregelen binnen het sociaal domein. Dit betreft een bedrag van € 2,1 miljoen in de jaarschijven 2022 en 2023. Wij hebben kennis genomen van het rapport van AEF. Dit rapport maakt het aannemelijk dat er kostenbesparingen te behalen zijn in het sociaal domein. Dit is echter nog niet concreet met maatregelen ingevuld in uw meerjarenraming 2022 en 2023.
- Met € 202.000 aan structurele lasten die u in uw begroting heeft aangemerkt als incidentele lasten. Het betreft uitgaven voor groot onderhoud. Onderhoudslasten zijn naar aard structurele lasten.
- Met € 233.000 aan structurele lasten voor vervanging gymtoestellen die u in uw begroting heeft aangemerkt als incidentele lasten. Ook dit zijn naar aard structurele lasten.

Dit leidt tot het in bovenstaande diagram gepresenteerde beeld.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Uw beschikbare weerstandcapaciteit bedraagt € 24,6 miljoen tegenover € 29,5 miljoen aan risico's. De weerstandsratio bedraagt 0,8 en is niet voldoende om de risico's het hoofd te bieden. In de paragraaf weerstandsvermogen besteedt u hier aandacht aan. In het voorjaar van 2020 gaat u de nota reserves en voorzieningen actualiseren en hierbij de lage weerstandsratio betrekken. U geeft aan dat u de bestemmingsreserve 'Versterking financiële soliditeit' hiervoor wilt inzetten. Deze reserve wordt op dit moment niet meegenomen in de berekening van uw beschikbare weerstandcapaciteit, omdat het een bestemmingsreserve is. De nota reserves en voorzieningen zien wij na de vaststelling graag tegemoet.

Kengetallen

Met ingang van het begrotingsjaar 2016 is het verplicht een set van financiële kengetallen in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing op te nemen. Deze kengetallen hebben tot doel het inzicht in de financiële positie van een gemeente beter inzichtelijk te maken. De kengetallen hebben vooral toegevoegde waarde als ze in onderlinge samenhang worden gezien. Ze zijn niet genormeerd, maar het inzicht kan worden vergroot door gebruik te maken van signaleringswaarden. Op basis van de signaleringswaarden, zoals die bij de stresstest 100+ gemeenten worden gehanteerd, geven de financiële kengetallen het volgende beeld:

Kengetal	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Netto schuldquote	126,0%	127,0%	141,4%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekke leningen	118,8%	120,4%	134,5%
Solvabiliteit	36,0%	33,0%	31,6%
Structurele exploitatieruimte	positief	tekort	1,2%
Grondexploitaties	68,7%	60,7%	63,4%
Belastingcapaciteit	100,0%	108,3%	112,7%

De structurele exploitatieruimte 2019 zoals deze in bovenstaande tabel is gepresenteerd wijkt af van wat er in uw begroting is opgenomen. Wij hebben geconstateerd dat de laatste ProRap die op 12 november 2019 door u is vastgesteld uitgaat van een verwacht tekort voor de jaarrekening 2019. Deze hebben we verwerkt in het kengetal voor 2019. De ontwikkeling op basis van deze kengetallen laten een verslechtering zien. De schuldquote neemt fors toe, terwijl de grondexploitatiequote enigszins gelijk blijft. In onze brieven over de begrotingen van de afgelopen jaren hebben wij u geadviseerd om actief aandacht te schenken aan uw schuldpositie door bijvoorbeeld terughoudend te zijn met het doen van kapitaaluitgaven (investeringen) en uitgaven aan grondexploitaties. In uw antwoordbrieven heeft u onder andere aangegeven aandacht te zullen blijven houden voor de hoogte van de schuldpositie en dat u zich zult inspannen om die verder terug te brengen. U heeft aangegeven dat de gunstige economische vooruitzichten en verwachte daling van de grondpositie daarvoor een goede uitgangspositie vormen.

Nu de grondexploitatiequote op basis van het bovenstaande stabiel blijft wordt de stijging van de schuldquote veroorzaakt door grote investeringen. U heeft aangegeven dat dit voortvloeit uit de ambities die de gemeente Westland heeft. Uw schuldquote bevindt zich momenteel in de categorie 'meest risicovol' vanuit de signaleringswaarden. U heeft zelf geen normering opgenomen voor deze kengetallen. Wij adviseren u met klem normeringen op te nemen voor een maximale omvang en verdere ontwikkeling van deze kengetallen om aan te blijven sluiten door een door u gewenste stand van de schuld- en grondpositie.

Sociaal domein

De provincie Zuid-Holland ontving de afgelopen periode signalen van gemeenten over tekorten aan middelen voor WMO, Jeugd en Participatie. Naast deze signalen zien wij zelf die druk op de gemeentelijke financiën ook. Steeds meer gemeenten dreigen onder preventief toezicht te komen. We zien dat gemeenten verregaande maatregelen nemen om hun begrotingen dekkend te krijgen. De Provincie Zuid-Holland heeft hierover in een brief van 12 november jl., aan de ministers van VWS en BZK haar zorg geuit.

De financiële problematiek in het sociaal domein en de neveneffecten ervan worden enerzijds veroorzaakt door volumegroei (zowel in de jeugdzorg als recent in de WMO) en anderzijds door bezuinigingen die gepaard gingen met de decentralisatie in 2015. De volumegroei is deels ook een succes van de decentralisatie, namelijk het mogelijk maken van betere en effectievere ondersteuning van jongeren, inclusief gezin en cliëntstelsel. Dit doel wordt veelal behaald. Sinds de decentralisaties krijgt meer jeugd toegang tot de juiste zorg.

Uiteraard moeten gemeenten ook voor het jaar 2021 weer een structureel en reëel sluitende begroting indienen. Wij voorzien dat dit voor veel gemeenten als gevolg van de problematiek in het sociaal domein steeds lastiger wordt. Wij verwachten opnieuw forse tekorten te constateren waardoor er (meer) gemeenten onder preventief toezicht dreigen te komen. Als u verwacht dat u voor 2021 niet in staat zal zijn een structureel sluitende begroting vast te stellen, dan verzoeken wij u ons hierover in een zo vroeg mogelijk stadium te informeren.

Overige opmerkingen

Stikstof

De huidige stikstofproblematiek zorgt mogelijk voor vertraging voor de verlening van bouw- en omgevingsvergunningen. Dit kan gevolgen hebben voor uw begroting en meerjarenraming. Inmiddels hebben provincies en het Rijk nadere afspraken gemaakt om de vergunningverlening voor bouwprojecten in bepaalde situaties weer op gang te kunnen brengen. Vooral kleinere projecten kunnen hier nu al hun voordeel mee doen. Ook voor grotere projecten zijn nadere afspraken in de maak.

Omgevingswet

De Omgevingswet zal vanaf 2021 in werking treden. De implementatie van deze wet zal voor uw gemeente gepaard gaan met (incidentele) invoeringskosten en na invoering zal er ook sprake zijn van structurele uitvoeringskosten. Het is belangrijk dat u nu al aan de slag gaat om inzicht te

krijgen in wat de invoering van de Omgevingswet voor u zal betekenen, om dit in de begroting 2021 en verder te kunnen verwerken. Hiervoor zijn verschillende modellen in omloop. Meer informatie kunt u vinden op de website:

<https://www.omgevingswetportaal.nl/documenten/publicaties/2019/05/28/financiële-effecten-stelselherzieningomgevingswet>

Tot slot

Wij danken u voor het tijdig toesturen van uw begroting.

Graag ontvangen wij voor 1 maart 2020 een schriftelijke reactie op deze brief.

Wij verzoeken u in uw correspondentie altijd het DOS-nummer te vermelden dat wij rechts bovenaan in deze brief hebben opgenomen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
voor dezen,

Drs. Marije L.E.F. Hoogendoorn-Bruins Slot
Hoofd Bureau Bestuurlijke Zaken en Toezicht

Deze brief is digitaal vastgesteld. Hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.

Bijlagen:

- Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Westland

provincie **HOLLAND**
ZUID

15 0553900581

PNL-P
2670AD-150

PostNL
Port Betaald

R0200 #X830X0X#00#0000#

Postbus 90602, 2509 LP Den Haag

C5MV

provincie **HOLLAND**
ZUID

Gemeente Westland
Ingekomen - Team Registratie
16 DEC. 2019

VOORBLAD

Provincie Zuid-Holland

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
Zie verzenddatum links onder

het college van burgemeester en wethouders van gemeente Westland
Postbus 150
2670 AD NAALDWIJK

Geachte ontvanger,

Hierbij zenden wij u het bijgaande ter informatie.

Provincie Zuid-Holland

provincie **HOLLAND**
ZUID

Gemeenteraad van Westland
T.a.v. de raadsgriffier
Postbus 150
2670 AD NAALDWIJK

Onderwerp
Financieel toezicht begroting 2020

Geachte raad,

In deze brief besteden wij aandacht aan uw begroting 2020. Ook bieden wij u informatie die wij voor u van belang achten, omdat die van invloed kan zijn op uw financiële positie. Naar aanleiding van ons onderzoek komen wij tot de volgende opmerkingen.

Toezichtregime begroting 2020: repressief toezicht

Uw begroting voldoet aan de criteria voor repressief toezicht. De begroting hebben wij daarom voor kennisgeving aangenomen. Desalniettemin maken wij ons zorgen om de ontwikkeling van de financiële positie van uw gemeente. Verderop in deze brief is dit nader toegelicht.

Wij verzoeken u om begrotingswijzigingen, die betrekking hebben op de begroting 2020, binnen twee weken na vaststelling ter kennisneming naar ons toe te sturen.

Aanbod

Hebt u vragen over de inhoud van deze brief, of andere vragen over de financiële positie van uw gemeente, dan zijn wij graag bereid deze schriftelijk te beantwoorden of een mondelinge toelichting aan u als raad te geven. Ook kunnen wij u aanbieden een financiële scan op te stellen, voor het geval u een beter inzicht wilt hebben in uw financiële huishouding. U kunt hiervoor via uw griffier contact opnemen met de provincie. In het kader van AVG regelgeving zetten wij de contactgegevens van de toezichthouder niet meer bovenaan deze brief, maar in plaats daarvan vermelden wij het algemene telefoonnummer van de provincie.

Doel van financieel toezicht

Financieel toezicht is gericht op het voorkomen dat een gemeente in een financieel uitzichtloze situatie komt die zij zelf niet kan oplossen. Met het oog hierop beoordelen wij vóór aanvang van het begrotingsjaar of voor uw gemeente repressief of preventief begrotingstoezicht geldt (zie artikel 203 van de Gemeentewet). Repressief toezicht is regel. Dit houdt in dat u uw begroting direct kunt uitvoeren. Wij hoeven uw begroting en de begrotingswijzigingen niet vooraf goed te

Gedeputeerde Staten

Afdeling Bestuur
Bureau Bestuurlijke Zaken en
Toezicht

Postbus 90602
2509 LP Den Haag
070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
Zie verzenddatum links onder

Ons kenmerk
PZH-2019-719375835
DOS-2019-0004723
Uw kenmerk

Bijlagen

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag

Tram 9 en bus 65
stoppen dichtbij het
provinciehuis. Vanaf
station Den Haag CS is
het tien minuten lopen.
De parkeerruimte voor
auto's is beperkt.

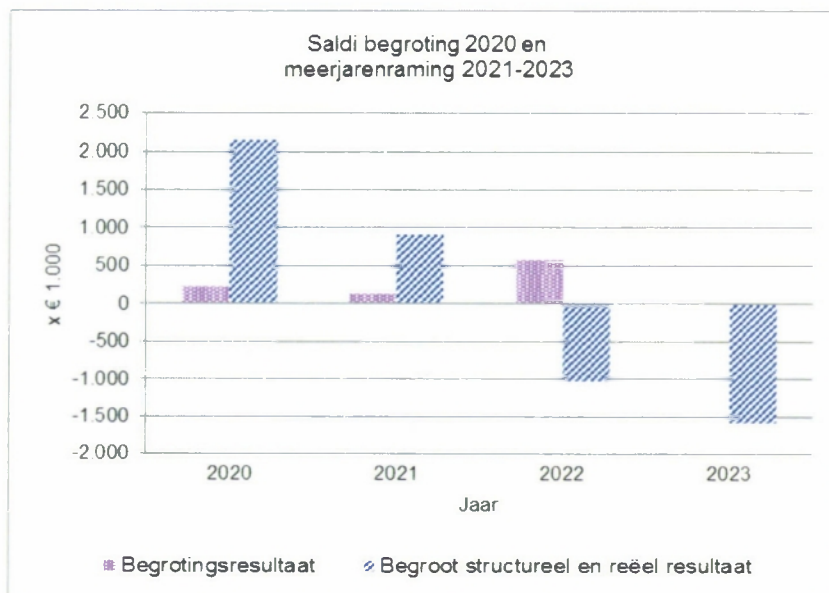

keuren. Preventief toezicht is uitzondering. Dit betekent dat de begroting en begrotingswijzigingen eerst nog door ons moeten worden goedgekeurd voordat u tot uitvoering kunt overgaan.

Structureel en reëel resultaat

Het begrotingsresultaat is het resultaat dat u in uw begroting heeft gepresenteerd in het overzicht van baten en lasten. Het begroot structureel en reëel resultaat is het begrotingsresultaat zonder incidentele baten en lasten en rekening houdend met reële en concreet onderbouwde ramingen. Op dit laatste baseren wij ons oordeel en het toezichtregime.

Dit leidt tot het volgende beeld, waarmee u voldoet aan de criteria voor repressief toezicht.

Wij gaan in ons oordeel uit van de cijfers:

- Exclusief het nog niet concreet ingevulde deel van de maatregelen binnen het sociaal domein. Dit betreft een bedrag van € 2,1 miljoen in de jaarschijven 2022 en 2023. Wij hebben kennis genomen van het rapport van AEF. Dit rapport maakt het aannemelijk dat er kostenbesparingen te behalen zijn in het sociaal domein. Dit is echter nog niet concreet met maatregelen ingevuld in uw meerjarenraming 2022 en 2023.
- Met € 202.000 aan structurele lasten die u in uw begroting heeft aangemerkt als incidentele lasten. Het betreft uitgaven voor groot onderhoud. Onderhoudslasten zijn naar aard structurele lasten.
- Met € 233.000 aan structurele lasten voor vervanging gymtoestellen die u in uw begroting heeft aangemerkt als incidentele lasten. Ook dit zijn naar aard structurele lasten.

Dit leidt tot het in bovenstaande diagram gepresenteerde beeld.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Uw beschikbare weerstandcapaciteit bedraagt € 24,6 miljoen tegenover € 29,5 miljoen aan risico's. De weerstandsratio bedraagt 0,8 en is niet voldoende om de risico's het hoofd te bieden. In de paragraaf weerstandsvermogen besteedt u hier aandacht aan. In het voorjaar van 2020 gaat u de nota reserves en voorzieningen actualiseren en hierbij de lage weerstandsratio betrekken. U geeft aan dat u de bestemmingsreserve 'Versterking financiële soliditeit' hiervoor wilt inzetten. Deze reserve wordt op dit moment niet meegenomen in de berekening van uw beschikbare weerstandscapaciteit, omdat het een bestemmingsreserve is. De nota reserves en voorzieningen zien wij na de vaststelling gaarne tegemoet.

Kengetallen

Met ingang van het begrotingsjaar 2016 is het verplicht een set van financiële kengetallen in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing op te nemen. Deze kengetallen hebben tot doel het inzicht in de financiële positie van een gemeente beter inzichtelijk te maken. De kengetallen hebben vooral toegevoegde waarde als ze in onderlinge samenhang worden gezien. Ze zijn niet genormeerd, maar het inzicht kan worden vergroot door gebruik te maken van signaleringswaarden. Op basis van de signaleringswaarden, zoals die bij de stresstest 100+ gemeenten worden gehanteerd, geven de financiële kengetallen het volgende beeld:

Kengetal	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Netto schuldquote	126,0%	127,0%	141,4%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	118,8%	120,4%	134,5%
Solvabiliteit	36,0%	33,0%	31,6%
Structurele exploitatieruimte	positief	tekort	1,2%
Grondexploitaties	68,7%	60,7%	63,4%
Belastingcapaciteit	100,0%	108,3%	112,7%

De structurele exploitatieruimte 2019 zoals deze in bovenstaande tabel is gepresenteerd wijkt af van wat er in uw begroting is opgenomen. Wij hebben geconstateerd dat de laatste ProRap die op 12 november 2019 door u is vastgesteld uitgaat van een verwacht tekort voor de jaarrekening 2019. Deze hebben we verwerkt in het kengetal voor 2019. De ontwikkeling op basis van deze kengetallen laten een verslechtering zien. De schuldquote neemt fors toe, terwijl de grondexploitatiequote enigszins gelijk blijft. In onze brieven over de begrotingen van de afgelopen jaren hebben wij u geadviseerd om actief aandacht te schenken aan uw schuldpositie door bijvoorbeeld terughoudend te zijn met het doen van kapitaaluitgaven (investeringen) en uitgaven aan grondexploitaties. In uw antwoordbrieven heeft u onder andere aangegeven aandacht te zullen blijven houden voor de hoogte van de schuldpositie en dat u zich zult inspannen om die verder terug te brengen. U heeft aangegeven dat de gunstige economische vooruitzichten en verwachte daling van de grondpositie daarvoor een goede uitgangspositie vormen.

Nu de grondexploitatiequote op basis van het bovenstaande stabiel blijft wordt de stijging van de schuldquote veroorzaakt door grote investeringen. U heeft aangegeven dat dit voortvloeit uit de ambities die de gemeente Westland heeft. Uw schuldquote bevindt zich momenteel in de categorie 'meest risicovol' vanuit de signaleringswaarden. U heeft zelf geen normering opgenomen voor deze kengetallen. Wij adviseren u met klem normeringen op te nemen voor een maximale omvang en verdere ontwikkeling van deze kengetallen om aan te blijven sluiten door een door u gewenste stand van de schuld- en grondpositie.

Sociaal domein

De provincie Zuid-Holland ontving de afgelopen periode signalen van gemeenten over tekorten aan middelen voor WMO, Jeugd en Participatie. Naast deze signalen zien wij zelf die druk op de gemeentelijke financiën ook. Steeds meer gemeenten dreigen onder preventief toezicht te komen. We zien dat gemeenten verregaande maatregelen nemen om hun begrotingen dekkend te krijgen. De Provincie Zuid-Holland heeft hierover in een brief van 12 november jl., aan de ministers van VWS en BZK haar zorg geuit.

De financiële problematiek in het sociaal domein en de neveneffecten ervan worden enerzijds veroorzaakt door volumegroei (zowel in de jeugdzorg als recent in de WMO) en anderzijds door bezuinigingen die gepaard gingen met de decentralisatie in 2015. De volumegroei is deels ook een succes van de decentralisatie, namelijk het mogelijk maken van betere en effectievere ondersteuning van jongeren, inclusief gezin en cliëntstelsel. Dit doel wordt veelal behaald. Sinds de decentralisaties krijgt meer jeugd toegang tot de juiste zorg.

Uiteraard moeten gemeenten ook voor het jaar 2021 weer een structureel en reëel sluitende begroting indienen. Wij voorzien dat dit voor veel gemeenten als gevolg van de problematiek in het sociaal domein steeds lastiger wordt. Wij verwachten opnieuw forse tekorten te constateren waardoor er (meer) gemeenten onder preventief toezicht dreigen te komen. Als u verwacht dat u voor 2021 niet in staat zal zijn een structureel sluitende begroting vast te stellen, dan verzoeken wij u ons hierover in een zo vroeg mogelijk stadium te informeren.

Overige opmerkingen

Stikstof

De huidige stikstofproblematiek zorgt mogelijk voor vertraging voor de verlening van bouw- en omgevingsvergunningen. Dit kan gevolgen hebben voor uw begroting en meerjarenraming. Inmiddels hebben provincies en het Rijk nadere afspraken gemaakt om de vergunningverlening voor bouwprojecten in bepaalde situaties weer op gang te kunnen brengen. Vooral kleinere projecten kunnen hier nu al hun voordeel mee doen. Ook voor grotere projecten zijn nadere afspraken in de maak.

Omgevingswet

De Omgevingswet zal vanaf 2021 in werking treden. De implementatie van deze wet zal voor uw gemeente gepaard gaan met (incidentele) invoeringskosten en na invoering zal er ook sprake zijn van structurele uitvoeringskosten. Het is belangrijk dat u nu al aan de slag gaat om inzicht te

krijgen in wat de invoering van de Omgevingswet voor u zal betekenen, om dit in de begroting 2021 en verder te kunnen verwerken. Hiervoor zijn verschillende modellen in omloop. Meer informatie kunt u vinden op de website:

<https://www.omgevingswetportaal.nl/documenten/publicaties/2019/05/28/financiele-effecten-stelselherzieningomgevingswet>

Tot slot

Wij danken u voor het tijdig toesturen van uw begroting.

Graag ontvangen wij voor 1 maart 2020 een schriftelijke reactie op deze brief.

Wij verzoeken u in uw correspondentie altijd het DOS-nummer te vermelden dat wij rechts bovenaan in deze brief hebben opgenomen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
voor dezen,

Drs. Marije L.E.F. Hoogendoorn-Bruins Slot
Hoofd Bureau Bestuurlijke Zaken en Toezicht

Deze brief is digitaal vastgesteld. Hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.

Bijlagen:

- Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Westland

provincie **HOLLAND**
ZUID

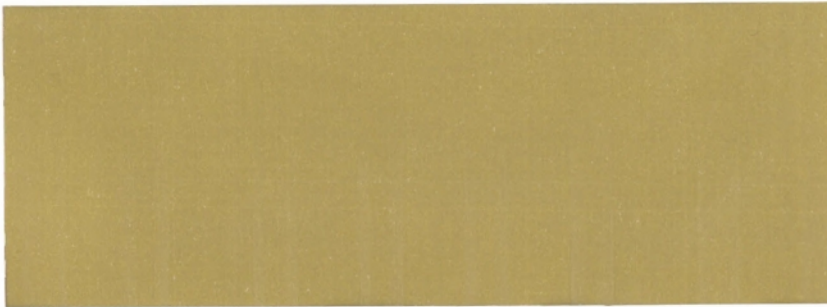

15 0553900582

PNL-P

2670AD-150

PostNL
Port Betaald

R0200 #X830X0X#00#0000#

Postbus 90602, 2509 LP Den Haag

CSMV